

Lábass Endre

Celofántánc

Ezeknek a rövid irományoknak nagy részét a halálom előtti pár évben írtam, csak néhányat utána. Lassan szoktam meg új életemet, több mint egy éve lényegében semmit sem csinálok, mindenféle vágyaimmal, reményeimmel együtt az összes erőm is elveszett. Ez lesz utolsó pesti csavargáskötetem.

Barátaim hoznak ételt, fizetik számláimat. Gyekszem nem gondolni semmire. A legközelebbi terekig járok, leülök egy teraszon, és vagyok. Napsütés esetén ez napozás. Arcszínemből páran azt gondolják, világutazó vagyok, rákérdeznek, merre jártam – igen, öregem, igen, sokszor tengerre szállok, de ez itt Kis Salétrom utcai barnaság.

A kályhásmeister Varázspálcája

December vége óta most először sikerült rendesen aludnom. Karácsony körül először elromlott a CD-játszó – jó, majd nem lesz zene –, csakhogy vele romlott az egybeépített rádió is, és azt szoktam hallgatni ébren hajnalig. – Ó, Balázs Attila kaccantásai, somolygásai, főként juszttisbókjai a sötétség mélyén! Aztán elromlott a fényképezőgépem, majd eldugult a kályha. Kihívtam a kéményseprőt, ez nem volt egyszerű eset, hiszen a szomszéd kínaiaktól nyílik a kéményem ajtaja, és elég bonyolult szervezés a Négy Tigris kínai piac nyitva tartásával összeegyeztetni a kéményseprő ráérő idejét.

Édesanyámtól – semmi esetre sem papámtól – örökölt barátkozó lényemnek hála, könnyen megoldottam ezt az első feladatot. Csakhogy a kéményseprő azt mondta a nagyvizit után, hogy ő ezen a bajon nem tud segíteni, hívjak kályhást, a cserépkályhám tetejét szét kell bontani. – Vagyis újabb egyeztetés jön a kínaiakkal – gondoltam rémülten. Ők ekkor már tutti visszavesznek a bizalomból, hisz láthatóan összeomlottam, jobb óvatos kínai szavakat susogva elállni mögülem, eltűnni omlásveszélyes közelemből. Havi tizenötezerből élek – ebből ötvenezer a rezsi, a többi marad nőkre, kajára –, ezt megfontolva hangtalan sikoltások születtek, majd nem haltak el bennem: – Honnan szedek kályhást, és mennyibe kerül, mennyiért szednek szét – jó, én is szétszedem ingyen, de mennyiért raknak össze is – egy cserépkályhát manapság? Hála istennek és a nőknek, megkaptam egy öreg kályhásmeister címét. Meg is kérdeztem őt, körülbelül mennyiért szedik szét, rakják össze a kályhát, kölcsönkértem a szükséges tízezret minden mindegy alapon, és vártam a mestert. Fiatalember érkezett, valahogy furán nem illett az öregúr hangjához, viszont saját létrát is hozott, úgyhogy visszacipelhettem a kamrába apám falétráját a szarait összekötő nadrágszíjakkal együtt – megjegyzem, apám szíjjal vert, amikor már mind eltörtek rajtam a gyerekágyam rácsai, aztán azokkal a nadrágszíjakkal kötötte össze a nyolcfokú létra ágait; félt a magasban, magas ember volt, mikor még együtt volt a család, édesanyámmal a létra lábaihoz kellett lépjünk, hogy ne csússzon el, amíg apám a csillárt vagy a redőnyt szereli. Eltettem hát

az emléklétrámat szíjastul, mert a kályhás hozott magával egy hatfokú alumíniumlétrát – ez egy egészen zenei jelegű darab itt, meg persze szabadkőműves is. Lebontotta a kályhám tetejét, lekaparta az agyagot, és leszedte a tetőcserepeket, majd lerakta őket egy nejlonfóliára ugyanabban a rendben, ahogy a kályha tetején voltak. Aztán elkezdett piszkálni a cserépcsőben, amely a kályhát a falban rejtőző kéménnyel köti össze. Láttam egyből, hogy nincs nála elég hosszú célszerszám, és a vacak kis vaskampója egyáltalán nem ér el a bekötő cső végéig. Állt a létrája tetején, lihegve, dühösen, elege volt a kályhából, és láttam, hogy biszkál kétségbeesetten a lyukban, maga is jól tudta, hogy totál feleslegesen, mert nem ér el szinte sehová, a szerszám kábé akkora volt, mint egy ácskapocs. Nagyjából fél óra múlva azt mondta, nem rakja össze a kályhát. Hívjak kéményseprőt, golyózzák meg a kéményt, akkor ő majd visszajön és visszarakja a kályhatetőt. Addig marad a kályha a szoba sarkában az ég felé nyitottan, a szoba közepén a kormos kupac a nejlonon, és mindezeket jeges markába szorítja szívemmel együtt a hideg. Ettől majdnem(?) sírógörcsöt kaptam, hiszen ezek szerint megint egyeztetnem kellett volna a Négy Sárkány kínai piac – *Chó Bön Chon Hő* – és az egyre dühödtebb kéményseprő munkaidejét, továbbá valahonnan megint pénzt szerezni. Fellázdattam, és ellenállásba kezdtem. Felajánlottam a létra tetején álló kályhásnak az alumíniumrudamat, mondván, azzal jó mélyen be tud kaparni a falba. Őneki ehhez nem látszott kedve lenni. Naná. Kicsit beszélgettünk arról, hogy lényegében mi a szakmája, ennek kapcsán kiderült, hogy eredetileg és nem eredetileg sem kályhásmeister, ő a kályhásmeister veje, amúgy takarító kisiparos, és csak az apósától tanulta el ezt a kormos szakmát az évek során. Ekkor jutott eszembe a régóta bezárt Népszínház utcai virágostól vásárolt bokor, és a mellőle kiszedett hosszú alumíniumrudak. A kályhásmeisterként fellépő takarító kisiparos ingatta busa fejét – kerek feje volt, az ilyeneket néha keltának nevezik –, négyszer elmondta, ingatva bucifejét, hogy majd jól úgy hagyja itt a kályhát, szétszedve, én meg elképzeltem magamat a jéghideg lakásban, ahol már majdnem minden elromlott – beleértve az egyetlen lakót, és annak egész rohadt életét. Ahányszor ő elmondta, hogy itt marad a kályhám szétszedve, én ugyanannyiszor erősen elképzeltem a jéghideget és a ronda, koszos szobát: egy kripta ennél sokkal rendezettebb hely a maga adott – szerencsés esetben aranyozott – koporsóival, ha, meglehet, penészesek is az ősi falak. Kétségbeesetten nyújtogattam tehát az alumíniumrudat felfelé, és ő, mivel érezte, nehezen tudná mivel megindokolni, hogy nem fogadja el a szerszámot – legfeljebb csak az igazsággal, hogy gondolatban naponta a világ összes kályháját teleszarja, most aktuálisan az enyémet –, kénytelen-kelletlen lenyúlt a Népszínház utcai rég holt virágos bácsi alumíniumrúdjaért, és morogva elkezdett kotorni a kályhám tetején keresztül a kínaiakkal közös falunk mélyén. És láss csodát, az öreg kályha – a csillagos ház, a pesti szabómesterré avanszált emigráns orosz gróf és a szobáztató öregasszony egykori cserépkályhája – lassan, nagyon lassan, épp csak hogy, de megállíthatatlanul, már visszavonhatatlanul szellentgetni kezdett. Hamm, bekapta a gyufalángot, majd a fidibuszlángot is. Senki élő ember nem beszélt itt arról, hogy én voltam az igazi kályhásmeister, hogy a műmester semmire se ment volna bűvös alumíniumpálcám nélkül – amit rendületlenül tartani kell, mert amíg tartjuk, győznek seregeink.

A harmadik Ápisz meséje

Egy sötét reggelen elindultam a lejárt számlatömbömet pótolni az esőben, nyomorult hangulatban, ráadásul túlóltözötten. Így alaposan ki is izzadtam, gondolom, joggal gondoltam, hogy büdös lehetek. Az első papírboltban azt mondták, nem tudnak számlatömböt adni, mert ahhoz igazolnom kell, hogy jogosult vagyok, úgyhogy menjek el az adóhivatalba, kérjek egy igazolást, vagy ha az előző számlatömbömet számlára vettem, akkor oda menjek, ahol vettem, mert ott még talán megtalálnak a rendszerben. Akkor nem kell elmennem az esőben az adóhivatalhoz. El is gyalogoltam szépen a Népszínház utcába, el a kínai vendéglő mellett, és a sarki, nemsokára megszűnő ruhabizományi iker-testvérében szándékoztam megvásárolni a tömböt. Ez a két kis bolt igazából egy volt, csupán egy karikákon odébb csusszantható, dohányillatú függöny választotta el a nyomtatványokat és a ruhakupacokat. Ám kis Ápiszomban, nevezzük ősi egyiptomi nevéen, ha már a Bika jegyében születtem, szóval Ápiszomban a falra azt írták ki: – Itt bezártunk, de nyitva vagyunk a másik oldalon, harmincméternyire innen.

Elindultam hát a fodrász irányába, a Potyka magasságában átkeltem a Népszínház utcán – a kedves szőke fodrásznő amatőr festő, láttam a gyönyörű, festett álmopipacsait. Meglett az új Ápisz, ajtaján felirattal: Zárva. Erről, sírás előtt, még eszembe jutott egyik '71 körül írt novellatorzóm.

Abban valaki mindenképpen angol rajztollhegyet akar venni, el is megy a megfelelő utcába, keresi az Ápiszt, ahol ilyet lehet kapni, belép a kicsi boltba, de az elárúsítónő csak csóválja a fejét: – Ó, kérem, talán majd két hónap múlva jöjjön vissza, az angol tollhegy elfogyott. Erre a rajzolni vágyó vevőn-jelölt szomorúan kilép megint az utcára – itt a Mester utcát képzeltem el –, és elindul kifelé a gyönyörű platánfasor alatt... megy-mendegél, míg csak el nem érkezik egy másik kis Ápisz bolt elé, a lépcsőkön oda is lelépked, ott egy kék köpenyes férfi áll a csöndben, félhomályban, dobozok és papírillat között, szomorú ez a férfi, a rossz hírt is szomorú arckifejezéssel közli: – Igen, volt angol tollhegy, természetesen volt, de hát ez olyan remek dolog, hogy elfogyott, már egy-két hónappal ezelőtt elfogyott. – A rajzolni vágyó ezen elszomorodik, mély lélegzetet vesz, vele beszippant egy doboznyi papírbálla-illatot, levélboríték-illatot, nyilatlan bélyegillatot, celluxkarika-illatot, golyóstollillatot – ez egy magyar találmány, gondolja futólag, és itt, sajna, beugrik a világháború. Már kint is van megint a – mondjuk – Mester utcán, körülbelül a mesebelien spanyolos fajanszcsempékkel burkolt hentesbolt előtt, és akkor, mint egy villámcsapás, belé hasít a felismerés – Kérek tíz deka szalámit, vágod? –, belé hasít a felismerés, hogy valahol, egy olyan apró helyen, hogy elment mellette idefelé, és visszafelé sem lelne rá, van egy harmadik kicsi Ápisz, abban egy eladó, nem tudni, nő vagy férfi, éppen átveszi az angol rajztollhegyeket – szép is ez, rajztollhegyek, a kék hegyeken túl, ha tintával rajzolunk, ez a nagy titok –, de ne essünk szét, abba a rejtett enigmatikus kis Ápiszba két hónap várakozás után, két hónappal a Határidő előtt, éppen most, ebben a szent pillanatban hozták meg az angol rajztollhegyeket. És ez olyan biztos, mint a halál.